

Panium - Yupaq Ishkay Chunka Kimsayoc

Rimanakuy qhepamanqa llullakuspa rurallanqa.

Jeff Pippenger

2026-03-20

Daniel chunka huk versículo iskay chunka tawaqninpi sut'incham, mana ñiq Roma aswan hatun kamachiq kashanpaq pacha “tiempo” nisqa simiwan. Huk “tiempo”qa profecía churayninpi kimsa pachak soqta chunka watata reqsichin, chay watakunaqa qallarin ñawpa pacha historiapa aswan reqsisqa hatun lamar maqanakuy, Actium maqanakuy, 31 a.C. watapi. Huknin lamar maqanakuykunapas karqan aswan hatun, estrategia nisqapi aswan allin yuyaychasqa, ichaqa Actiumqa aswan rikch'arisqa lamar maqanakuy karqan Marc Antonywan Cleopatrawan tinkisqanrayku. Historiaq ancha chaninchasqanpi rikch'akun Berlín llaqta perqaq urmananman, Daniel 11:40 nisqapa hunt'akuyninpi, hinallataq 9/11 nisqapi Twin Towers nisqakunaman, Apocalipsis chunka pusaqnuyuq nisqapa hunt'akuyninpi; Diosqa historiaq ruwasqankunata akllan Simi profético nisqanta hunt'achinampaq churaqtiqa, chayta ruwan aswan achka runakunaq umallinkuman chayanampaq hina.

Paywanwan ruwasqan qhepamanqa payqa llullakuypi llamk'anqa; ichaqa wicharimuspaqa kallpachasqa kanqa aslla runakunallawan. Allin thakpiqa yaykuna, suyupaq aswan wiran chiqninkunamanpas; hinaspan ruwanqa mana taytan ruwasqanta, nitaq ñawpa taytankunapas ruwasqankuta; paykunaman rakinqa apaqa, qichusqa imakuna, qhapaq kaytawan; arí, sinchi pukarakunapaq contranpi yuyayninkunata wakichinqa, huk pisi tiempollapaq. Daniel 11:23, 24.

Uriah Smithqa tukuy rikch'ayninkunata tukuchan, versículo iskay chunka kimsayocpi Roma llaktawan Macabeokunawan rurasqa huñunakuymanta, chay versículopi aslla runakunamanta rimarispa.

“Kay pachapi Romanokunaqa huk pisi llaqtallas kachkarqanku, hinaspaq qallarirqanku llullakuspa llamk'ayta, utaq yachaywan, imaynachus simi nin. Hinaspaq kaymanta pacha wiñarirqanku mana sayk'uspa, utqaymanta wichariyniyuqta, chay qhepaman chayashqanku atiyinkupa ancha hatun kayninman.”

“[Chunka tawa chunka tawa ñisqa chaskisqa].”

Roma p'unchaykuna manaraq chayamushaqtinraq, nacionkunaqa ancha allin provinciakunaman, qhapaq hallp'akunaman haykunakuq kanku maqanakuywan hinaspa atipaywan. Kunanqa Romaqa ruwanantaq karqa, imatachus mana rurasqachu karqa taytakuna nitaq taytakunapa taytankunapas; chayqa, kay jap'iqkuna chaskiy samayllawan chaskiy. Ñawpaqpi mana hayk'aqpas uyarisqa costumbreqa kunan qallarin, reykunapa testamentopi qhawaspas reinokunata Romanokunaman saquespa. Chaynaqtinmi Romaqa hatun provinciakunata jap'irqan.

“Chayna hina Romaq kamachikuynin uraman haykurqankuqa, manan pisilla allinchasqachu chaymanta chaskirqanku. Qhuyapayawan llamp'u sonqowanmi tratasqa karqanku. Hinallataqmi karqa, hinaq michiqtawa apaq qichusqata rakisqanku hina. Awqankumantam waqaychasqa karqanku, hinaspan hawka kawsaypiwan allin sayaq kaypiwan samasqa karqanku Romaq atipayninpa amachasqan urapi.

“Kay versículopa qhipa chiqninmanmi, Obispo Newton yuyayta qon, sinchi pukllaykunamanta ñawpaq rimaykuna llaqtap sinchi hark'anankunamanta ruwasqa kasqanmanta, manam paykunapa contranpichu. Kaytam Romanokuna ruwarqanku, qanchis urquniyoq llaqtankupa sinchi hark'asqa llaqtanmanta. 'Huk p'unchawkama hina;' mana iskayrayaypaqchu, huk proféticotiempom, 360 wata. ¿Mayqen puntomantataq kay watakuna yupasqa kanan? Ichaqa qatinqin versículopi rikuchisqa ruwaymanta.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 272, 273.

Smithqa qatiqllanmi, hinaspataqmi 31 a.C. watapi Actiumpi maqanakuyta kimsa pachak soqta chunka watakunapa qallariynin hina reqsichin. Chaymanta, iskay chunka pisqayniyuq versículota citaqta, Smithqa kayhinata nishan.

“23, 24 nisqakunawanqa pusamuwanchik judíokuna Romakunawan ruwasqa alianzamanta kay laduymán, ñawpaq wata 161 manaraq Cristo paqarichkaptin, chay pacha Romaqa tukuy pachapi kamachiya hap'irqaña. Kunan ñawpaqninchikpi kaq nisqaqa qhawachin uray llaqtapa reyninpa contranpi, Egiptomanta, kallpasapa sinchi kampañata, hinallataq hatun, atiyiniyuq soldadokunapa chawpipi huk reqsisqa maqanakuy pasasqanta. ¿Kay hinakunapa cheqaqchus pasaran Romaq historiapi kay pachakunaqa? — Arí, pasaran. Chay guerraqa Egiptowan Romawan guerra karqan; chay maqanakuytaq Actiumpa maqanakuy karqan. Huk pisi qhawariyta qhawarisunchik kay tinkuymán apaq imakunamanta.”

“[Marc] Antonio, Augusto César, hinallataq Lepidoqa triunvirato nisqa huñuyninta ruwarqanku, Julius Césarpa wañusqanman kutichispa chaninchayta jurarqanku. Kay Antonioqa Augustoq cuñadan tukurqan, panin Octaviawan casarakuspa. Antonioqa Egiptoman apasqa karqan gobiernomanta llamk'aykunapi; ichaqa Cleopatrapa, Egiptopa mana allin kawsayniyuq reyna warmip, yachaykunanwan hinallataq sumaq kayninwan atipasqa rikurqan. Chay warmiman munakuyninqa sinchi hinan karqan, chaymi qhipaman Egiptoq interesninkunata hap'iq tukurqan, warmin Octaviata saqerqan Cleopatrata kusichinapaq, provincia tras provincia payman qorqan paypa mana saqsay munayninta hunt'achinapaq, Alejandriapi triunfo raymita ruwarqan Roma llaqtapi mana ruwaspa, hinallataq hukniray imaymana ruwaykunawan Romapi runakunata ancha phiñachirqan; chayrayku Augustoqa mana sasachakuywan paykunata pusarqan llapan sonqowan kay suyunkupa awqantaq contra guerraman yaykunankupaq. Kay guerraqa hawcallamantaqa Egipto contra hinallataq Cleopatra contra karqan; ichaqa cheqaqmantapuni Antonio contra karqan, paymi kunanqa Egiptoq asuntosninkupa umalliqninpi sayasqa karqan. Hinaspa paykunapa ch'aqwayninkupa cheqaq causanqa, Prideaux nisqanman hina, iskayninkumanta mayqenpas mana kusiqa kayta atirqanchu Romapa imperionninpa kuskanllawan; Lepidoqa triunviratomanta urmachisqa kaptin, kunanqa paykunapuraqña chayqa karqan, sapankanku llapanta hap'iyta munaspa, guerraq suerteninta wikch'urqanku chayta hap'inankupaq.” Uriah Smith, Daniel and the

Revelation, 273.

Profeciapiqa Actium maqanakuyqa domingo p'unchaw kamachiyta reqsisichin, imaraykuchus chayqa kimsa geografiamanta hark'akunaq kimsakuti atipayninmi karqan, chaymi pagano Romaq "llapan pacha kamachikuyninta" sayarichirqa, imayna Smith nisqanman hina. Imanam pagano Romawan karqan hina, chaynallataqmi papal Romaq kimsan kaq hark'akuynin Roma llaqtamanta qarqosqa kasqa p'unchawpi, papal Romaq "llapan pacha kamachikuynin" qallariyta ruwarqa 538 watapi. Chay iskay testigokunaqa domingo p'unchaw kamachiyta rimanku maypichus hinallataq hayk'aqchus kunan pacha Roma Biblia profeciapi soqta kaq hinallataq qanchis kaq qhapaq suyu-kunata atipan, chayta ruwaspataq kimsan kaq hark'akuynintapas atipan; chay hinaqa "llapan pacha kamachikuyta" sayarichin tawa chunka iskay simbólico killakunapaq.

Paymanpas simi jatun karqan hatun rimaykunata, Diospa contranpi rimaykunatapas rimanampaq; hinaspapas payman qosqa karqan tawa chunka iskay killa pacha llamk'ananpaq. Apocalipsis 13:5.

Romaqa Egiptopa contranpi

Roma llaqtamanta Augustoq Egipto llaqtapaq, Cleopatrawan ima awqanakuyinpa profetiko dinamikanqa Marco Antonioq hatarinanraykum kallpachakurqa, hinaspataq chay profetiko dinamikaqa profetika necesidadrayku domingo kamachikuypi rikuchisqa profetiko dinamikakunatam representayta atinan.

Actiumpi Romaqa Egiptota atiparqa, huk atiyniyoqta, mayqanqa huk hatarikuq qhariwan huk mana ch'uya warmiwan huñusqa kasqa. Antonioqwan Cleopatrayuq huñunakuyninqa iglesiatawan estadotawan hukchasqa kasqanmi. Actiumpi, Agustínqa Romaqa atiparqa huk atiyniyoqta, mayqanqa iglesiatawan estadotawan mana ch'uya huñunakuyninwan rikuchisqa kasqa.

Uywaq Animalkunaq rikchaynin

Cleopatraqa rikuchin huk qichkasqa iglesiata, Antoniowan hukllachasqa, Romaq unanchan kasqanta. Cleopatraqa paykunaq tupanakuyninkupaq kamachiqmi karqa, Urías Smith nisqanpi chayta rikuchispa, maypichus Antonioqa "Cleopatraq, Egiptoq qollu qhuchuq reinanpa, yachayninman hinaspa sumaq kayninman urmasqa víctimam tukurqa" nispa nirqa. Iglesiapaq hinallataq estadopaq Antonio hinaspa Cleopatrawan rikuchisqa hukllayqa Cleopatra-ta reqsichin chay tupanakuypi kamachiq atiy hina; chayrayku, iglesiapaq hinaspa estadopaq paykunaq tupanakuyninwan rikuchisqa huñuyninqa bestiaqa rikch'ayninpa sut'inchasqanman hinam tarikun—chayqa iglesiapaq hinaspa estadopaq huñuyninmi, warmiqa chay tupanakuypi kamachispa. Actiumqa utqayman hamuq domingo kamachiyta unanchasqa karqa.

Augustusqa sut'inta papal atiyin Estados Unidos suyuta atipayta, utqaylla hamuq domingo kamachiypi. Marc Antonyqa allpa uywapa Republicano wakranmi, Cleopatrataq Protestante wakran. Antonywan Cleopatrataq huñunakunku, hinaspa dragón hina rimanku utqaylla hamuq domingo kamachiypi. Cleopatrapas Antonypas iskayninku dragón atiyniyoqpa unanchasqanmi kanku, hinaspa domingo kamachiypi hunt'asqa hukllachasqa kaspankuta—dragón hina rimanku.

Dragones

Greciapas Egiptupas profecía nisqapi huk dragón atiyiniyuqta rikuchkanku, hinaspapas Antonioqa huk dragón atiyiniyuqta rikuchillaraqataq. Egiptoqa Daniel chunka hukniyuqpi uray suyusqa karqan, Greciatqa inti haykuy llaqtasqa karqan. Egiptoqa Ptolomeo I-pa makinkama hap'isqa karqan Alejandro-pa qhapaq suyunnin tawa rak'iman rakisqa qhipaman. Chaymanta Ptolomeo I-qa uraymanta profético ñawpaq reymi tukurqan, Cleopatrataq Egiptopi qhipa Ptolomeo ayllupa kamachiq karqan. Ptolomeoqa Macedoniapi paqarisqa karqan, chaymi Alejandro Hatunpa paqarinan llaqta karqan.

Macedoniaqa karqa Grecia llaqtap norte cheqninpi karqan, hinaspa ñawpaq ayllunkup paqarisqankuta griego willakuykunapi sinchi ñawpa héroekunamanta kasqanta nispa sut'incharqan. Grecia urayninpi kaq llaqtakuna-estadokunaqa Macedoniakunataqa uray Grecia Hellenistakunamanta aswan bárbarokunata hina qhawarqanku. Macedoniakunaqa monarquía karqanku, hinaspa uray llaqtakuna-estadokuna (poleis) hina Atenas, Esparta, Tebas, Corinto, hukkunapas, Grecia urayninpi chaymanta chawpi cheqninpi, Aegeo watakuna ukhupipas karqanku. Kay poleiskunaqa achka kuti democracia, oligarquía, utaq chay iskayninmanta t'aqllasqa kamachiykunayuq karqanku, ichaqa Macedoniaqa huk chawpinchasqa monarquía karqan, kallpasapa reykuna aylluyuq (Argeadas). Chaywanpas llapankum Hellenistakuna karqanku, hinaspa Roma historiaman haykuspaqa, Hellenistakunata griegokuna nispa suticharqan. Cleopatraqa qhipa Ptolemaico kamachiqmi karqan, mayqinchus norte reinopa monarquía ayllunpi griegokunata rikuchirqan, Macedonia suyupi, icha norte Grecia cheqninpi.

Uraypi Reyninpa Kamachiqnin

Kleopatraqa Ptolemaico qhapaq suyuq qhipa kamachiqninmi karqa; chay suyuqa qallarisqa karqa Ptolemaio I-wan, Alejandroq qhapaq suyunchik tawa rakikuna-man rakikusqan pacha. Actium maqanakuyipi Ptolemaico qhapaq suyuqa, chiqap uray llaqtapaq qhapaqnin kaspas, tukukuyninman chayarqa. Qatiq uray llaqtapaq qhapaqninqa espiritual Egipto kanqa, Francia mana Diospi ñiq kayninwan sut'ichasqa, Francia Revolución nisqapa historiankupi.

Paypa wañusqa cuerponkunaqa hatun llaqtapa calleyninpi siraykunku, chay llaqtataqa espiritualmente Sodomapas Egiptopas sutichanku, maypichus Señorniykupas chacatasqa karqa. Apocalipsis 11:8.

Alejandroq suyuyin rakikuyninman hina tupachisqa chiqaq Egiptoqa chiqaq uray rey karqa; ichaqa espiritwan Egiptoqa Egiptopa profetik atributunkunawanmi uray rey hina rikuchisqa, mana chiqaq mayman rikuchiq kayninnaqchu.

Urinanpiwan Intinpiwanpas

Cleopatraqa Ptolemaico ayllupa qhepa kamachiqnin kasqanrayku, willakuy-hamutanapi iskay rikch'aq atiy karqan: Grecia-manta (inti yaykuna llaqtamanta) hina, hinaspa Egipto-manta (uraymanta) hina; ichaqa qatiqnin, chaymanta qhepaman espiritual uraymanta qhapaq kamachiqqa Francia kanqa, chaypas iskay rikch'aq atiyuqmi, Apocalipsis chunka hukniyuqpi Egipto hina

hinaspa Sodoma hina rikuchisqa. Sodomaq qhelli mana allin kawsayninqa inti yaykuna llaqtamanta Cleopatrayuq qhelli mana allin kawsayninwan tupayan, hinaspa uraymanta Cleopatraqa Egiptoq Dios mana kasqanta yuyaywan tupayan. Uraymanta qhepa literal qhapaq kamachiqa iskay rikch'aq kayninqa uraymanta ñawpaq espiritual qhapaq kamachiqwan tupasqa karqan.

Actiumpi maqanakuyqa karqan mana ch'uya huñunakuymi: Antoniyopa Roma dragonninwan, Cleopatra uraymantaq inti hayk'aq llaqtakunamantaq dragonninwan. Antonywan Cleopatrawan iglesiatapas estadotapas rikuchkanku, chayrayku Actiumpi Roma llaqtapa Augustospa atipayninqa rikuchin huk atipayninta maypichus Romaqa mana ch'uya ishkay kuti huñunakuypa hawanpi sayan, animalpa rikch'ayninta yachachispa. Kimsa pachak suqta chunka watakuna qhipaman, Daniel 11:24 nisqapa hunt'akuyninpi, Constantinoqa Romata rakirqan inti llusquimuypiwan inti yaykumuypiwan, Roma warmita inti llusquimuypi saquespa, Roma qaritaq inti yaykumuyman apaspa. Uraymantaq inti llusquimuymantaq atipayqa rikuchirqan inti yaykumuypiwan inti llusquimuypiwan rakikuyta, kimsa pachak suqta chunka watayuq "pacha" qhipaman, Actiumpi maqanakuypi. Ñawpaq tinkuyninpi Antoniyopa chaskirqan inti yaykumuypi Romata, Augustostaq inti llusquimuypi kaqta; chaymi Actiumqa inti yaykumuypiwan inti llusquimuypiwan huñurqan, ichaqa huk "pacha"llapaq.

31 a. C. hinallataq 330 hinallataqpaqmi

Jesúsqa tukuy kuti qallariyta tukukuyninwan rikuchin; chayrayku, Actiumpi atipay 31 a.C.-pi, 330 watapi imperiopa inti lloqsiyman chayri inti yaykuymán rakikuynta rikch'achin. Actiumpi 31 a.C.-pi karqa, 330 watapi tukukuq 360 watakunapi omegapa alphanninqa. Iskayninpas, 31 a.C. hinallataq 330, Daniel chunka hukniyuq qillqapi chunka suqtayuq versículopi chayri tawa chunka hukniyuq versículopi rikuchisqa hina, utqay hamuq domingo kamachikuyta rikch'achinku.

Huk Simboluqaña

Roma llaqtamanta Antony, uraymanta haqmanta Cleopatrawan chaymanta inti haykuy llaqtamanta Cleopatrawan hukchasqa, uywapa rikchayninpa iskaychasqa hukllachasqan ukhupi kimsa kuti huñunakuyninta rikuchin. Chakanaqa Domingo kamachikuywanpas tupachisqa kashan, chayrayku Actiumwanpas, 330wanpas. Chakanapi, iglesiatawan estadotawan iskaychasqa hukllachakuyninmi rikuchisqa kashan: judiokuna (waqllichisqa iglesia) Roma (estado)wan huñunakuspa Cristota wañuchinankupaq. Chay hukllachakuypi kimsakaq parti chakanapiqa Barrabásm rikuchin, llulla Cristo, sutinri "taytapa churin" nin. Barrabásqa unanchasqa hina llulla profeta kashan, Cristowan chiqaq profeta hina tupachisqa kaptin. Romaqa Antony karqan, uraymanta haqmanta Cleopatraqa judiokunatawan Barrabástawan rikuchirqan.

Chakataspas Elíaswanpasmi tupun, Carmelo Urqupi, maypichus akllasqa karqa pichus cheqaq willakuq profeta kasqanmanta utaq llulla willakuq profeta kasqanmanta. Chay p'unchaypi llulla profetaqa iskayraq simbólo karqa, Baalpa profetankunamanta hinallataq sach'a muyupi sacerdotekunamantapas. Baalqa qhari diosmi; sach'a muyupa sacerdotekunaqa Ashtaroth-ta rikuchirqanku, warmi diosata. Chakatasqapi judiokunaqa Ashtaroth karqanku, warmi diosata;

Barabástaq, Llaquypa Qaripa llulla rikch'aynin kasqanrayku, qhari dios Baalmi karqa.

Kliyupatraqa iskayninta uray llaqtapa reyna karqan, chaymanta inti hayk'aq llaqtapa reynapas karqan. Antonyqa Romaq rikch'ayninmi karqan, Julio wañuchisqa kasqanman kutichiyta jurakusqa kinsa-rakiy triunviratopaq huknin rakinmi karqan. Julioq wañusqa iskay chunka kimsayuq k'irisqawanmi 1798 watapi papakunapa wañuy hina k'irisqanta sut'incharqan, Daniel chunka hukniyuq t'aqapi tawa chunka versiculopa hunt'akusqanman hina. Augustoqa Actiumpi chay wañuy hina k'irisqapa allinyachisqanmi rikuchin. Chay k'irisqa allinyachisqa kan Antonywan Kliyupatrawan wañusqankupi. Antonywan Kliyupatrawanqa Estados Unidospi uywapa rikch'ayninta sut'inchanku, chayqa kinsa-rakiy profetiku kaymi, allpa uywapi iskay waqrakunawan kуска. Antonyqa huk rakiymi, Kliyupatraqataq iskay huk rakikunata sut'inchin. Antonyq Roma kasqanpas, icha Kliyupatraq Egiptunwan Gresyan kasqanpas, iskayninku kuskallam wañunku domingo kamachikuypi, Bibliapa profeciankunapi soqtaq qhapaq suyupaq tukukuynin chaypi chayamushqanrayku. Profetikuta qhawarispan, Kliyupatraqa Antonywan tupachisqa kasqanpi iglesiapa yachay-sapa rurayninwan estadopa yachay-sapa rurayninwan chaqrusqa kaymi, chaypi iglesiapa yachay-sapa rurayninqa estadopa yachay-sapa rurayninta llullachispan kamachin.

Iskay Wañuy nisqapa rikch'aynin

Huk profético nisqapa huknin nivelpi, Cleopatraq Julius Caesarwan Marc Antonywan kasqan tinkuynin iskay kuti rikuchin iglesiaq Cleopatra nisqa artesaníankunata Roma Imperioq estadonpa artesaníanwan huknin relaciónpi kasqanta. Payqa Juliusmanta saqisqa karqan 1798 watapi, ñawpaq simbólico wañuyninpi, Daniel once nisqapi tawa chunka versiculopa hunt'akuyninman hina; hinaspataq Actiumpi tukukuyninman chayan, mana pipas yanapananpaq kaptin, Daniel once nisqapi tawa chunka pichqa versiculopa hunt'akuyninman hina. Tawa chunka versículoqa alpha nirqan hina ñawpaq wañuypaq nanayniyuq k'irisqanmanta allchakuq ñawpaq qallariyninmi, hinaspataq tawa chunka pichqa versiculopa omega nirqan hina iskay kaq, tukupaq wañuyninta chaskin chaypim.

Imaynanpas chunka suqtaq t'aqaymanta iskay chunka iskayniyuqkama chay tawa Roma atiyininkuna karqan, hinallataq Cleopatraqa bíblico símbolohinaqa hukmanta aswan achka niyuqmi, contexto nisqaman hina. Julioqa payta saqirqan 1798 watapi, reyhina yanapaynin qichusqa kaptin; chaymantaqa wañuchiq ch'akiyñin hampisqa kan domingo kamachiypi, ichaqa Apocalipsis chunka qanchisniyuqpi chunka reykunay tukukuyninpi ninawan payta chinkachinku, iskay kaq, tukupaq wañuyninwan tinkusqa p'unchawpi.

Cleopatraqa iskay sapa kayninta rikch'achisqa unanchaqa kachkan Faraonpa Egiptomanta atheísmo nisqapi, hinallataq Greciaq religión yachay-simipipas rikuchisqa kayta. Chay iskay sapa kayninqa Egiptoq estado kamachiyta, hinallataq Greciaq iglesia kamachiytapas rikuchin. Greciaq religión yachay-simiqa Grecia mama diosata Athena sutiyuqwanmi rikuchisqa, payqa templonpi estatuarman hina churakusqa karqan, chay temploqa Parthenón sutiyuqmi karqan. Athenaqa yachaypa unanchaqa, warmi kasqanraykutaq runapa yachachisqaq religiónta rikuchin, Diospa yachachisqanman contrastaq.

Estados Unidos nacionpa iskay waqrankunaqa Republicanisñom Protestantismom kanku, chaykunataq Franciapi Egiptowan Sodomawan rikuchisqa karqan. Egiptoqa estadomanta kamachiy yachaymi, Sodomaqa iglesiamanta kamachiy yachaymi; chayrayku Republicanismoqa Egiptowan tupachisqa kachkan, Protestantismoqa Sodomawan. Republicanismoqa Egiptom, Protestantismoqa Sodomam Greciawanpas. Runapa yachachikuyninpa unanchanqa griego diosa Atenea-mi, paypa temblonqa Partenón karqan, chaypa kunan pacha iskaychasqanmi Nashville, Tennessee llaqtapi Partenón templo nisqapi tarikun. Iskay kaq waqrawan hukllachasqa, Domingo kamachiy p'unchawpi Estados Unidospi kawsaq waqlli iglesiapa unanchasqanqa Cleopatra, Astarot, Salomé, hinaspa Sodoma hinam rikuchisqa kachkan.

Cleopatraqa faraonpa atheismon nirqanta rikch'arin, hinallataq griegokunapa religionnintapas. Atheismopa filosofianwan kуска puriq religionqa griegokunapa yachachikuyta yupaychaymi. Jesusqa sapa kuti qallariyta tukukuyninwan rikuchin, hinaspa huertapi mikuyta ama nisqa sach'aqa allinmanta mana allinmanta yachay sach'ami karqan; chayqa griegokunapa filosofiapa religionninta rikch'achin, chaytan Hermana White “yachay aswan hatun” nispa sutichan. Chaymi reqsichin hinaspa kallpachin Cleopatraqa griego yachay religionninta, Cristowan Satanaswan hatun ch'awaypi cheqaq yachachikuyq musuqchasqa hinaspa llulla rantin kasqanta.

Nashville, Tennessee sutiyoq “uraypi Atenas” nisqawan sutichasqa, hinaspa Cleopatraqa uraypa qhipa chiqap reina karqa. Uraypa qhipa reinam uraypa hamuq ñawpaq espiritual reyta rikch'achirqan, chaytaqa mana Diospi ñiq Francia hunt'arqan. Mana Diospi ñiq Franciaqa Estados Unidos-ta rikch'achin, maypichus Nashville, Tennessee llaqtapi, “uraypi Atenas” nisqapi, diosa Atenapa Parthenón templon simbólicamente rikuchisqa kachkan. Temploqa Nashville llaqtapi 2500 West End nisqapi tarikun. Iskay chunka phisqa yupayqa Mateo ishka chunka phisqapi kimsa parabolakunapa wisq'asqa punkunta rikch'achin. Cleopatraqa “uray” hinallataq “inti haykuna” reina hina, uraypi Atenas nisqapi “tukukuyninman” chayan.

Kay Actium, Cleopatra, Augustus, Antony ima yuyaykunaq qhawariyninwanmi kutimunchik Daniel chunka hukniyuq kapitulonpa iskay chunka tawaq versículomanta kimsa chunkaq versículokama. Ichapas, kay pasajepa aswan mana sut'i kaqninqa chay huk mesapi llullakuykunata rimashaqtinku.

Kay iskaynin reykunapa sonqonkukunaqa mana allinta ruraymanmi kanqa, huk mesallapim llullakuykunata rimarinqaku; ichaqa manam allinta llusinqachu, imaraykuchus tukukuyninqa churasqa pachallapiraqmi kanqa. Daniel 11:27.

Kay versículopi ñisqa pachaqa 330mi, versículo iskay chunka tawañiq “pacha”pa tukukuynin. Chay churakusqa pachaqa Estados Unidos llaqtapa Domingo kamachiyta rikuchin, hinallataq kay pachapi runakunapa probaciónnin tukukuynintapas rikuchin. Manaraq Domingo kamachiy hamuchkaptin, iskay reykuna, sonqonkupi mana allinta ruray munayniyoqkuna, huk mísapi kikinpurapi llullakuykunata rimarinqaku. Manaraq Daniel chunka hukniyuqqa versículo chunka suqtañiqwan tawa chunka hukniyuqpi nisqa Domingo kamachiy hamuchkaptin, iskay reykuna huk mísapi llullakuykunata rimarinqaku, ichaqa llullakuykunakuqa mana allinllachu llusinqa. ¿Pitay chay iskay reykuna, mayqinakunachus kikinpurapi llullakuykunata rimanku? Manaraq chay

yuyayta kutichisun, kay seriepi ñawpaqtaña rimasqanchik wakin simbolismokunamanta yuyarichisqaykichik.

Tawa Roma kamachiqkunaqa imaymana profetika símbolokunatan rikuchinku, ima contexto-pi qhawasqa kasqankuman hina. Roma kamachiqkuna kaspapas, símboloman hinaqa, aswantaqa unay Judápa profetika historianta rikuchinku, Seleúcida kamachiy mantam Romakunaq kamachiyninman tikrasqankupi.

Pompeyqa huk heneral karqan, hinaspa qhipanman kimsa Roma kamachiqkuna llapankupas Caesar karqanku. Juliusqa Augustuswan tupachisqa kaqninpi iskay kimsa-kutin huñunakuykunata rikuchirqa, iskay triunviratokunawan: ñawpaq kaqqa mana oficialchu karqan, iskayñaqin kaqqa oficial karqan. Chay tawa kamachiqkunaqa wakin contexto-kunapi domingo kamachiyta rikuchinku. Pompeyqa hatun sumaq hallp'ata atipaykurqa; Juliusqa iskay chunka kimsayuc t'uqsisqa ch'akiykunawan rikuchisqa, ñawpaq angelmi, payqa ñawpaq Caesar kasqanrayku, hinaspa kimsañoqin angelta unanchan, chaymi Tiberias karqan. Tiberiasqa chakatanapi, chaymi domingo kamachiyqa, iskay chunka kimsayucwanpas rikuchisqa kashan, imaraykuchus iskay chunka kimsayucqa at-one-ment nisqata rikuchin; hinaspa chakataqa ancha esencialmi Cristo ruwanasninpi, Paypa Dios Kayninta ñuqanchik runa kayninchikwan huñunankupa. Chayrayku, Juliuswan Tiberiaswanqa ñawpaq hinaspa kimsañoqin willakuymi, iskay chunka kimsayucwan rikuchisqa.

Julius manam Hollywoodpa willakuykunapi sapa kuti munaychaq runa hina rikuchisqachu karqa; payqa mana kuyapayuc, atiyiniyuc kayman sonqon churakusqa runam karqa. Tiberiasqa Juliusmanta aswan millaymi karqa, imaraykuchus chay millayninqa versopi pas rimarisqa kachkan; hebreo simikuna alfabitopa qhipa killqanqa iskay chunka iskayniyuqmi, ñawpaq killqataq hukniyuqmi. Alphaqa omegamanta aswan huch'uyñam, Tiberiaspa millaynintaq versículo iskay chunka iskaynipi churakusqam kachkan, chaymi hebreo alfabitopa qhipa killqan; chay iskay millay runakuna Juliuswan Tiberiaswan sutichasqa ukhupitaq Augustus karqa. Augustusqa Roma atiyinpa hinallataq hatun kayninpa ancha qhapaq k'anchayninmi karqa. Ñawpaq kaqwan kinsa kaq willakuypa contran hina, payqa chunka kinsayuc killqawanmi rikuchisqa, chayqa hatarikuypa unanchanmi. Augustusqa qhapaq suyunta takyachirqa Antoniowan Cleopatrawan hatarikuyninta urmachispan, chaymi Roma historiapi aswan reqsisqa hatarikuynin karqa.

Augustusqa Romapi atiyin kallpantaqmi, kimsa kaq hark'ayta atipaq, chayta ruwaspanmi domingo p'unchaw kamachiyta rikuchirqa, hinallataq Apocalipsis chunka kimsa ñiqi capitulopi hatarikuypa tawa chunka iskay simboliku killakuna ukhupi kamachiq Romapi atiyinta rikuchirqa. Domingo p'unchaw kamachiypa ñawpaqman churakuspa, Pompeyoqa iskaynintaq 1798 hinallataq 1989 nisqakunam, chayraykum Pompeyoqa Antiochus Magnuspa unanchaqnin tukupun, paymi Siria suyupi tawa kaq awqanakuyta 219 manta 217 Cristo manaraq paqarisqan watakama tukuchirqa, chunka hukniyuc capitulopa chunka kaq versiculon hunt'akusqanpi. Chaymantataq Julio Césarqa chunka hukniyuc hinallataq chunka iskayniyuc versiculokunawan tinkuchisqa kachkan, lindero nisqa mayupi maqanakuywan, 217 Cristo manaraq paqarisqan watapi Raphia maqanakuywan. Chaypim Julioqa hinallataq Antiochus Magnus kashan, hinallataq Augustus Césarqa versiculo chunka pichqapi Panium maqanakuypi Antiochus Magnusmi kashan.

Chaymantataq versiculo chunka suqtapi Tiberiasqa domingo p'unchaw kamachiymin, ichaqa mana Antiochus Magnuschu, chaypim payqa Pompeyo, imaraykuchus Jesusqa tukukuyninta qallariyninwan sapa kuti rikuchin. Chay versiculoqa Seleucid imperiopa tukukuyninta señalan, Biblia profeciapi suqta kaq qhapaq suyukuna ukhupi Estados Unidospa tukukuyninta unanchaqa.

Astawanmi tinkuchinakunaraqmi kan chay tawa romano kamachiqkunapaq, hinaspataq chay siqi rikuchin chusku chunka kaq versiculopi pakasqa historiata. Iskay chunka kimsayoq kaq versiculopi Macabeokunapa siqinpas rikuchinmi chusku chunka kaq versiculopi pakasqa historiata.

Chaymantataq, iskay chunka tawayoq kaq versiculopi, ñawpa romano imperyal paganoq willakuyninmi huk pacha-wan rikuchisqa kachkan—kimsa pachak soqta chunka watakuna.

Romano historiapa siqin, iskay chunka tawayoq kaq versiculomanta kimsa chunka kaq versiculokama rikuchisqa, chaypas huk rikuchiylla kachkan chusku chunka kaq versiculopi pakasqa historiapaq. Chayqa tukukun kimsa chunka hukniyoq kaq versiculopi, maypichus rimay tikran paganomanta papal romanoman. Pagano Romaqa chay versiculopipas kashanraqmi, ichaqa chaypiqa mana Bibliapa profeciankunapi tawa kaq qhapaq suyu hinachu rikuchisqa, aswanpas chaymi política atiy hina rikuchisqa papado-ta 538 watapi tronoman churariq. 538 watapi papadoqa domingo p'unchaw kamachiyta pasarqan, chayrayku kimsa chunka hukniyoq kaq versiculoqa tinkuchkan soqta chunka kaq hinaspa chusku chunka hukniyoq kaq versiculokunawan. Iskay chunka tawayoq kaq versiculoqa Actium maqanakuyta hinaspa chay siqiwan tinkisqa historiata qallarichin.

Chunka iskay chunka tawaq versiculopi riqsichin imayna pagano Roma qallarin hatun kamachiq hinakuyta kimsa pachak suqta chunka watakunapaq, hinaspataq kimsa chunka hukniyuq versiculopi papal Roma qallarin hatun kamachiq hinakuyta chunka iskay pachak suqta chunka watakunapaq. Chay siq'ipa qallariyninpas tukukuyninpas Cristopa sellonta apamun, Alpha y Omega nisqapa. Versiculokunapi kachkan Marcu Antoniopa, Cleopatrayuq, hinaspa Augusto Césarpa historianku. Chunka suqtayuq versiculopi pagano Roma atiparqan Seleúcida imperiota 65 a. C. watapi, chaymanta Judátapas 63 a. C. watapi. Actiumpa kimsay kaq hark'aynin 31 a. C. watapi riqsichirqan Egiptopa qhapaq suyupa tukukuyninta, imaynachus 65 a. C. watapi Seleúcidakunapa ñawpaq hark'aykuna rikch'achisqan hina. Huk kutitawan, tarisun Ñawpaq kaqpa hinaspa Qhipa kaqpa sellonta. 65 a. C. wata karqan kimsa hark'aykunamanta ñawpaq kaq, chaymi rikch'achirqan norte kaq reyniyopqa atipaykusqanta; 31 a. C. watataq karqan kimsa hark'aykunamanta kimsay kaq, chaymi rikch'achirqan sur kaq reyniyopqa atipaykusqanta. Judáqa, chay kimsa hark'aykunamanta chawpi kaq hark'ay hina, Pompeyo chayamushaptin 63 a. C. watapi Jerusalén llaqtapa perqankunapa ukhupi huk llaqtamasinkuna pura guerrapi kasharqan. Iskay kaq hark'ayqa huk sayariykachaypa unanchanmi.

538 watapi, papa Romaq kimsa kaq harkayninmi Roma llaqtamanta qarqosqa karqan. Chay harkayqa Gothokuna karqan, chaypim Bibliamanta profeciqa pichqa kaq qhapaq suyunkuna qallarin; tawa kaq qhapaq suyu tukukusqan kikin cheqllapi. Hinaspataq, imaynan tawa kaq qhapaq suyu qallarisqan kimsa kaq harkayninpi, chay hinallataq Egiptoq qhapaq suyuntapas atipasqa karqan, imaynachus Seleúcidakunapa qhapaq suyunpa ñawpaq kaq harkayninpi rikuchisqa karqan. Kaymi reqsichin, iskay chunka tawaqniyuqmanta kinsa chunka kama versiculokunapi tarikusqa

profético testimoniota, huk siq'ipi kasqanta, chay siq'ipas tawa chunka kaq versículopa pakasqa historiapi churanapaq kasqanta. Chayraykun, ancha allin yuyaywan qhawarinapaqmi Marc Antony, Cleopatra, Julio César, Pompeyo, hinallataq Augusto César nisqakunaq rikuchisqan imaymana profética t'inkiykunata.

Chaymi pasajepa aswan mana sut'i kajnin, iskay chunka tawayoj versículomanta kinsa chunka kama, maypichus huk mesallapi llullakuykunata rimanku?

Kay iskay reykunap sonqonkupis mana allinta ruwanankupaqmi kanqa, huk mesallapim llullakuyta rimankaku; ichaqa chayqa manam allinllachu llusqinqa, imaraykuchus tukukuyninqa chay churaska p'unchayllapiraqmi kanqa. Daniel 11:27.

Uriah Smithqa ishkay kamachiqkunata reqsisqa Marc Antonyta hinaspa Augusto César-ta kasqankuta.

«Chunka qanchisniyuq versículom nisqanta citarqa»

«Antonywan Caesarwan ñawpaqta hukllachasqa kasharqanku. Chaywanpas, masi kaypa p'achallan ukhupis, iskayninkupas llapallan pachapi kamachiyta munaspa, chayrayku pakasqa yuyaykunawan purirqanku. Hukninmanta hukninman yupaychakuyninkupas, hinallataq masi kayninkupas, iskay uya runakunapa rimayninkunallan karqan. Huk mesallapi llullakuykunata rimarqanku. Octavia, Antonypa warmi, Caesarpa panin ima, Antony paymanta t'aqakusqan pachapi Roma llaqtapa runankunaman willarqan: paywan kasarakuyta chaskisqanta sapallañan Caesarwan Antonywan tinkuchisqa hukllachakuyta takyachinapaq suyayninrayku. Ichaqa chay yachachikuyqa mana allin ruwasqachu karqan. T'aqanakuy chayamurqan; hinaspapas chay maqanakuy qatiyninpi, Caesarqa tukuyti atipaq lloqsirqan». Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 276.

Octaviaqa riqsisqan hina, paypa Antonywan kasarasqanku huk huñunakuyta qispichiq prenda hina kasqanta, chaymi reqsichin warmin-qhari alianza kasarasqanta, mayqinchus ñawpaqta chunka hukniyuq kapítulopi rikuchisqa karqa, helenístico pacha Berenicepa Seleucida qhapaq Antiochus II Theoswan kasarasqanwan, 252 a.C. watapi muyuriqpi. Bereniceqa Ptolemy II Philadelphuspa ususinmi karqa. Octaviawan Berenicewanmi diplomático kasarakuykunata ichaqa proféticamente, tratadokunata rikuchinku. Pichqa kaqmanta chunka kaq versículokama reqsichinku uray llaqtapa hanaq llaqtapa qhapaq suyunkuna ukhupi diplomático kasarakuyta historiata, hinaspa Marc Antonywan Octavianwan, qhipaman Augustus Caesar sutiyuq hina reqsisqa, chay kasarakuyta allichaspa, paykunapas qhapaq suyuta inti lloqsimuyma inti yaykuyma rakiqanku.

Brundisiumpa Paktun (40 ñawpaq Cristo) huk rimanakuywan churasqa allinyachiy karqan Marc Antonywan Octavianwan (qhipaman Augustus sutiyuq) chawpipi, iskay kaq Triunvirato ukhupi casi guerra civilman chay tensionsnisinkuta allichanankupaq. Chaypi Romanopa suyunkuna rakisqa karqan (Antony inti lloq'e kaqman, Octavian inti haykuy kaqman), hinaspapas Antonypa Octaviawan kasarakusqanwan (Octavianpa ñañan) takyasqa karqan. 39 ñawpaq Cristopi ñawpaq pichqa watayuq Triunviratopa tiempo kasqan tukukapuptin, Antony Italia suyuman wayrurqan 300 aswan buqkunawan; qallariypi mana saqisqa karqanku Brundisiumman uraykunankupaq, chayrayku qhepaman Tarentumllapi sayarqanku. Chaymanmi Octavian tariparqan, unay

mediacionkuna qhipaman, Antonypa ejerciton mana munasqanrayku Octavianpa ejercitonwan maqanakuyta, chaynallataq wakinpas. Octaviaqa ancha hatun yanapakuy mediacionpi ruwarqan, Antonyta yuyaychananpaq Sextus Pompey contra Octavianta yanapananpaq. Triunviratota yapamanta musuqyachirqanku huk pichqa watapaq (32 ñawpaq Cristokama), Antonyqa Octavianman qorqan 120 buqukunata, prometisqa soldadokunapa rantinpi (chaykunataq qhipaman Octavian mana qosqachu).

Wata 32 a.C. nisqapi, iskaynin awqakuna ukhupi sut'i rakiy pasariq karqan. Paykunapura tupanakuyqa aswan mana allinman tukusqa karqan willakuy waqlliyninrayku, Antoniyupa inti llaqtakunaman qhawariyninrayku (Cleopatratawan), hinaspa Octavianopa inti yaykuna ladupi kallpanta huñuyninrayku. Octavianoqa Actium manaraq chayaykaptinmi Antonioq qhipa tantanakuy mañakusqankunata mana chaskirqanchu.

Urayku qhapaqkunaq kasarakuy alianzanpi, chay hanaq suyuq reywan (Antíoco) uray suyuq reywan (Ptolomeo), uray suyuq reymi kasaraq warmita qusqan; Antonioq (inti lloqsiymanta kaq) Octavianowan (inti yaykuymanta kaq) uraychasqa kasarakuy alianzanpiqa, qharitapas inti yaykuymanta kaqmi qusqan. Iskay diplomático kasarakuykunaqa mana allin tukurqankuchu, hinallataq ususin otaq panin qusqaqa, tukuy tukukuyninpi, tratota p'akirqan chay atiyuniyuqpa contranpi atipaq karqan.

Kimsaq Testimonyonqa

Seleukida Imperiopa tukukuyninpiqa kimsa kaq tratadom karqan, maypichus llullakuykuna huk mesapi rimakurqan. Kayqa phisqa kaq Siriya Awqanamanta (202–195 a.C.) contexto ukhupin pasakurqan, maypichus Antioco III Magnoqa Ptolemaik Reinoq pisi kallpayasqanman aprovechakurqan, Ptolomeo IV Filópatormanta wañusqan qhipanpi, 204 a.C. watapi. Ptolomeo V Epífanessa (Ptolomeo V) wawalla kaspas tronoman wicharqan (5–6 watayuq hina), chaymi Egiptoqa regentekunapa makinpi saqisqa karqan, ukhu pantaq kayman, llaqta runakunapa hatarikuyninkunaman, hawanmanta amenazasmanpas mana hark'asqa.

Antíoco Magnoqa ñamña yaykuspa hapisqañam karqa Ptolemeyokunaq allpankunamanta achka chiqnikunata Coele-Siriapi, Palestinapi, hinaspa Asia Menorpi, Panium Maqanakuy hina atipayninkunamanta qhipaman (200 a.C.). Manam Egiptota tukuy hinantinpi atipayta munarqachu (chayqa Romamanta haykuy atiyta apamunman karqa, imaraykuchus Romaqa payta ñit'isharqa wakin suyukunamanta karunchakunanpaq), aswanqa qatirqa huk diplomático kasarakuy rimanakuyta, “amachaq” runa hina. 197/195 a.C. watakunapi, maqanakuy tukukuyninpaq allin kawsay rimaypa huknin rakinan hina, Antíoco Magnoqa sipas ususin Cleopatra I Syra-ta (sutinchasqa hinapas Cleopatra Syra) watuchispa chaymanta kasararqa wawa Ptolomeo V-wan (chay kasarakuyqa karqa 193 a.C. watapi Rafiapi; Ptolomeoqa 16 watayuq karqa, Cleopatraqa 10).

Kaymiqa sumaq sonqowan rurasqa hina qhawachisqa karqan: Antíocusqa pay kikinta wayna qhapaqpa yanapakuyninman churaspa, “waqaychaqnin” nisqahina rikuchikurqan, thak kayta takyachispa, chaypachallataq Asyapi atisqankunata hap'iq kachkarqan. Chay kasarakuyqa ususinrayku Egiptopi mana chiqanmanta atiyuniyuq kayta qorqan (payqa suyaspa yuyarqan ususinqa Seleucidakunapa saphiyanta sutinchasqa kaspalla qhipaykunqa, Ptolemaic court nisqapi

Siriapa favorninpi rimariq hina ruranapaq). Chay yachachisqa ñanqa mana munasqanmanchu tukurqan, imaraykuchus Cleopatraqa taytanpaqa mana yanaparqunchu, aswanqa qosanta hinallataq Egiptotam yanaparqan, chaymi Antiochuspa unay watakunapaq kamachiyta qhatiynta urmachirqan. Kayqa Brundisiumpa Pactonwan (40 BC) tupachkan, hinallataq Roma llaqtapi kaq ruwanakunawan achka imaymanapi t'inkisqa karqan.

Imaynanmi Antoniyqa Octaviawan (Octavianopa ñañanwan) casarakurqa maqanakuy qayllapi kachkaq atipanakuykunata huñunankupaq, chayhinallataqmi Antiochuspas usasirqan ususipa Ptolemy Vwan casarusqanwan huk pisi tiempollapaq kachkaq hawka kayta, hinallataq allpakuna rakisqanta kamachiyta allinta churananpaq (Seleucidkunaqa uray wichay ladopi atipasqankunata hap'ispa qhiparirqaku, Ptolemytaq Egipto suyuta, uray ladonta, katipaylla qhiparirqan).

Antíocoqa rurashqanqa huk chiqaq waqaychaq hina karqan wawa-rey Ptolomeo V-pa hawanpi (ayllu tinkuykunamanta), imaynachus Octaviano (hinallataq Triunvirato) churakusqanku atiyinq pisi kasqan utaq atipanakuykuna chawpinpi. Iskaypiqa, “aswan kallpasapa” runa (Antíoco/Octaviano) maskarqan huk hawaylla, mana kallpayuq tinkisqanta hawanpi ayllu kaywan. Iskay kamachiykunapas apamurqanku pisi p'unchawkunaq takyaq kayninta, ichaq mana unaypaq allinta llusqirqankuchu, ukhu-pi mana atinakuy sonqo kasqanrayku—Cleopatraqa Egipto llaqtamanmi sayarqan (Antíoco-ta urmayachispa), chaymanta Antonio-pa inti lloqsiy suyu-man yuyaynin (Cleopatra VII) apamurqan Octaviano-wan t'aqasqa tukuyta.

Ptolomeo V paqarin kaqninpi, regentekunapa kamachisqan ukhupi, Julio César wañusqan qhipa mana takyaq kaywan tupachkan (chaymi Triunvirato nisqapa sayariyninman, hinallataq atiyininkunapa ch'iqanakuykunaman pusarqan). Berenicepa Antiochuswan kasarakuyninmi Daniel chunka hukniyuqpi Seleucida Imperiopa willakuynin qallariyninta señalarqan; hinaspataq Antiochus Magnuspa ususinpa Egipto llaqtapi wawa reywan kasarakuyninmi Seleucida Imperiopa tukukuyninta señalarqan. Marc Antonyopa Octaviawan kasarakuynin tukukuyninmi Ptolemaico qhapaq suyupa tukukuyninta señalarqan. Judá llaqtapa Diospa rimaywan rurasqa runankuna kasqan tukukuyninqa cruzpi ruwakurqan, chay Judea qhapaq suyuqa Macabeokunawan, hinallataq Romawan rurasqanku ligawanmi qallariq. Kay llaqa profético siq'ikunaqa Daniel chunka hukniyuq capítulo ukhupi willakuyki rikuchisqa kanku, llapankutaq tawa chunka versículopi pakasqa historiwan tupanku. Pichqa versículomanta qallarispas Berenicepa tratadonta tarinchik; chaymi Antiochus Hatunman pusawan, hinaspataq ususin Cleopatra Syrapa tratadonman, chayqa iskay chunka kimsa versículopi Macabeokunapa historiapi ruwakun. Macabeokunaqa siqi ukhiman yaykunku Antiochus Epífanis contra hatariyninku rayku; payqa Seleucida dinastíapa qhipa runankunamanta huknin karqan.

Antiochus Epíphanesqa kay Antiochusmi karqan Egiptopi 168 a.C. watapi, Alejandríaman qayllapi, Soqta Siria Awqapi. Antiochus Epíphanesqa Egiptoman yaykuspaña karqan, hinaspataq Alejandríata hap'iytaña qayllachakusqa karqan. Ptolemaico kamachiqkunaqa Romanman yanapay mañakurkanku. Romaqa Popillius Laenasta cacharqan (pisilla qatinqinkunallawan, mana ima ejercitowanpas) Senadoq huk kamachisqa qillqata apachinampaq; Antiochusqa chaylla Egiptomanta Cyprusmantawan lloqsinan karqan, mana chayqa Romawan awqanman chayanampaq. Antiochus chay qillqata chaskispa, yuyayniyoq yanapaqninkunawan rimarinanpaq p'unchay

mañakusqanpi, Popilliusqa—sinchi, kamachikuq hina nisqa—purinan tukrunta hap'ispa, aqopi muyuriqta siq'irqa reypa chakin kunata muyuriqninta. Chaymantataq nirqa: “Manaraq chay muyuriqmanta lloqsinki chaykama, Senadoq ñawpaqman apanaypaq huk kutichiyta quy.”

Yuyaymi sut'ita karqa; Antiocoqa mana atirqachu muyuyta llusqiyta mana Romaq mañakusqanman churaspa—mana rimanakuywan chayta chimpasqaqa maqanakuyta kanman karqa. Manchachisqa hinaspa p'enqachisqa, Antiocoqa huk pisi ratollata iskayrayarqa, ichaqa chaymanta kasukuyta ari nispa, Egiptomanta soldadonkunataq llusqichirqa, hinaspa Siriaman kutirqarqa. Kay sinchi diplomacia ruwayqa (Romaq wiñaq atiyinmanta sut'inchasqa allin reqsichisqanwan yanapasqa) mana huk maqanakuyta kutichiyta atichirqa, inti hayk'aq Mediterráneo lamar qichwa kaq chiqampi Romaq paqarimusqa kamachikuyninta rikuchispa. Ashkha kuti willakuykunapi churasqa kachkan “aqullapi huk siq'ita chutay” nisqa rimaypa qallariynin hina (ichaqa cheqaqpiqa huk muyuy karqa).

Antioquo Epífanestas Protestantekuna yuyaypiqa tikrarqanmi chay atiyta, pay kikin hatunchakuspa, urmaspa, Daniel chunka hukniyuq t'aqapi, chunka tawayuq versículopi rikuchisqa musquyta sayachiq.

Chay p'unchaykunapi aswan achka runakuna hatariqaku uray llaqtapa reyninpa contranpi; llaqtaykimanta suwakunapas hatarinkaku ricuyta sayachinankupaq; ichaqa urmanqaku. Daniel 11:14.

Antíoco IV Epífanestas kamachikuyta ruwasqa 175–164 a.C. watakunapi, hinaspa chunka kimsayuw Seleúcida reyninkunamanta pusaqniyuq karqa. Payqa munaq helenístikokuna kawsayta churananpaq, hinaspa imperionta hukllachaspa griegokunaq religioson ruwanakunawan huñunaypaq. Payqa Templota saqmasqa 169 a.C. watapi, judíokunaq ruwanakunata hark'aspa (circuncisión, sábado p'unchaw waqaychay, Torá yachay), hinaspa pagano dioskunaman sacrificiokunata kallpachisqa. 167 a.C. watapi diciembre killapi, Templopi judíokunaq rupachisqa sacrificiokuna altarpas hawanman paganokunaq altarta (Zeuspaq) sayarichirqa, hinaspa huk kuchita sacrificasqa, wakin qhellichasqa ruwanakunawan kуска. Chay qhellichayqa allinta kasuk judíokunapaq qhepa aswan mana much'uy atina karqa, paykunata rikusqanman hina Temploq santu kayninpa hinaspa Diospa leyinpa tukukuynin hucha pampachay mana atisqa qhispihiynin karqanrayku. Chaymi chaylla pacha hark'akuyta paqarichirqa, Matatías (Modein llaqtamanta sacerdote) mana munaspa huk Seleúcida oficialpa kamachisqanta kasuyta pagano dioskunaman sacrificanapaq, hinaspa wañuchirqa huk apostata judíota hinaspa chay oficialtapas, chaymanta qhispiyuspa urqkunaman ayqekurqa churinkunawan kуска (qhipa Macabeokuna). Chaymi guerrilla maqanakuyta hinaspa hatarikuq tikrayta hap'ichirqa 167–160 a.C. watakunapi, judíokunaq yupaychayninta kutichinapaq mask'aspa, chaymanta Templo musuqmanta dedicakuyma pusarqa (Hanukkah) 164 a.C. watapi Judas Macabeo kamachisqa ukhupi.

Seléucidakuna qhapaq suyupa qallariyninpi hinallataq tukukuyninpi karqan huk hatun tratadu, diplomático kasarakuyma rikuchisqa, maypichus t'aqanakuyta imayna kaynin tiyan: inti lloqsimuq ladowan inti yaykumuu lado ukhupi, utaq hananwan urin ukhupi. Seléucidakuna qhapaq suyu pisiyamushaqtin, Antioquo Epífanestas tikrakun hatarimuchkaq Roma atiyiniyuq kallpapa

unanchanman, hinaspataq Macabeokunapa phiñakuyninpa chawpinman. Qhepa historiapi payqa tukukun visión nisqanta sayachiq profético unanchapa llulla rikch'ayninman. Chunka hukniyuq qhapaq ñiqinpi iskay chunka iskayniyuq versículopi nisqa atiyiniyuq kallpaq p'akikun, imaraykuchus pactopa príncipe nisqapas p'akisqa karqan.

Paypaq aycha hina makinkunawanmi ñawpaqninmanta apasqa kanqaku hinaspa pakisqa kanqaku; arí, rimanakuy pactop apuqninpas. Daniel 11:22.

Antiochus Epiphanespa kamachikuyninqa 164 a. C. watapi tukukapun, Cristomanta casi iskay pachak watakuna ñawpaqta, “rimanakuyta príncipe” nisqaqa cruzpi “pakisqa” karqan. Kaypi qhawarisun nisqanchikqa kaymi: Imperio Seléucida qallarispas tukukapunpas huk diplomático tratadopi kasarakuywanmi; chaypi ishkanin partikunapuram llullakuyqa historia qillqasqakunapi sut'inchasqa kashan. Antiochus Epiphanespa kamachikuynin p'unchaykunapiqa revuelta macabea qallarikurqan, chaymi Revolución Americanata rikch'achirqan. Macabeokunapa historiankupiqa, paykunapa maqanakuy Seleucidapa atiniyninta qichuyta munaspa, Roma llaqtawan huk hatun tratadotam oqarirqan. Chay tratadota chiqanmantapuni riqsichiq versículoqa, Romatapas chiqanmantam llulla llamk'asqayuk kasqanta, icha tratadopa mesanpi llullakunata nisqanta, sut'incham.

Paywan rurasqa khipataqa llulla kaywanmi ruwanan; imaraykuchus wicharimuspa, pisilla llaqtawanmi kallpachasqa kanqa. Daniel 11:23.

Tukuy proféticopi rimaykuna, chusku chunka versículopi pacha tukukuymán ñawpaqta riykak, llikisqa tratadotam hap'in. Uriah Smith, kinsa chunka versículopi “santo pactota saqeqkunamanta” nisqata rimarispas, kayta qillqarqan:

“Rimanakuy contrapi pacto-ta”; chayqa, Qhelqa Sagrada-kunam, pacto-pa libro-nin. Kay hina tikrayqa Roma llaqtapi hunt'akurqan. Heruli-kuna, Godos-kuna, vandalos-kunapas, Roma-ta atipaqkuna, arriano ñiñta chaskirqanku, hinaspataq Iglesia Católica-pa awqankuna tukurqanku. Kay herejía-ta tukuchinapaqmi aswanqa Justiniano kamachirqan papaqa iglesia-pa uman kananpaq, hereje-kunata allinchajpas kananpaq. Bibliaqa utqhayllam rikurirqan huk peligrosa libro hina, mana runa masi-kuna ñawinchananpaq; ichaqa llapa ch'awaypi tapukuykunata papa-manmi apachina karqan. Chhaynatan Diospa siminman p'enqay churakurqan. Hinaspataq Roma-pa emperadorninkuna, inti lloq'e lado-ninraq kawsashaqtin, yachayniyoq karqanku, utaq yanaparqanku Roma Iglesia-ta, mayqinchus pacto-ta saqespa jatun apostasia-man tukurqan, 'herejía'-ta ñit'ichinankupaq. Hucha runaqa hatarichisqa karqan mana manchakuyniyoq t'oqonman, arriano godos-kunapa atipaykuyninwan, paykunaqa chay pacha Roma-ta charirqanku, A.D.538 watapi.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 281.

Daniel chunka huk ñiqin versículonga reqsichinmi historiapa siq'ininta maypichus uray llaqtapa reyqa huk diplomático kasarakuy warmita qun, qhepanpi wichq'asqa tratadopa unanchaqaqin hina, chaytaqa hanaq llaqtapa reymi p'akirqan. Uray llaqtapa reypa kutichisqanqa rikuchirqanmi Napoleónpa espiritual uray llaqtapa reyninpa kutichisqanta, papal hanaq llaqtapa reyninpa contranpi 1798 watapi. Pichqa chunka versículomanta isqon chunka versículokama p'akisqa tratadoqa rikuchirqanmi Napoleónpa p'akisqa Tratado de Tolentino nisqanta, chayqa

rikuchirqanmi Putinpa nisqanta NATO paqta p'akisqa tratado kasqanmanta. Napoleónpa kutichisqanqa rikuchirqanmi Putinpa Ucraniapa contranpi 2014 watapi kutichisqanta. Chunka versículopi Antíoco Magno pa kutichisqan, tawa kaq Siria maqanakuyta tukuchiq, tupanchakuninmi Napoleónwan 1798 watapi, hinallataq Putinwanpas 2014 watapi. Chunka pichqa versículopi Panium maqanakuy qhepanpi, 200 a.C. watapi, Antíocoqa huk diplomático kasarakuyta wakichirqan pakasqa yuyayninwan Egiptota kamachikuyninman apayta, mana allpapi sayaq soldadokunata llamk'achispa. Antíoco Magno pa tronoqa churinmanmi pasakurqan; payta wañuchisqankum, chaymi Antíoco Magno pa sullk'a churin, Antíoco Epífanés, tronoman chayarqan. Griego costumbrekunatawan religionninta sayarichisqanraykunmi Macabeo hatarikuymanta rikhurirqan, chaymi púsarqan Roma llaqtawan llulla tratadoman iskay chunka kimsayuq versículopi. Iskay chunka tawayuq versículoqa pagan Roma llaqtatam riqsichin, hinaspa reqsichin Antoniowan Augusto pa llullakuy mesa ninku. Kimsa chunka versículopi pagan Romaqa rimanakuyta qallarín papal iglesiwan, paykunataq reqsisqa kanku ch'uya pactota p'akiqkuna hina.

Chunka iskay chunka tawaqniyuqmanta kimsa chunka kamaq ayakunaqa runakuna yupaychasqan Romaq willakuyninmi, chaymanta kimsa chunka hukniyuqmanta tawa chunka kamaq ayakunaqa papal Romaq willakuyninta qun. Daniel chunka hukniyuq, huk ayapi qallarísqa tawa chunka ayakama sapa siq'iqqa huk profecía siq'imi, chay siq'itaq tawa chunka ayapa pakasqa historiapi churakun. Seleucida qhapaq suyuq siq'in, Ptolemaico qhapaq suyuq siq'in, Macabeokunaq Judea qhapaq suyuq siq'in, runakuna yupaychasqan Romaq siq'in, hinaspa papal Romaq siq'inpas llapallanmi 1989 watamanta domingo kamachiy kama historiata rikuchin. Chay siq'ikuna sapa hukninmi p'akisqa tratadota chay historiapa hatun kaqnin hina reqsichin.

Roma llaqtammi Daniel chunka hukniyuq qhawayta sayachin, hinallataq Roma pagana nispa pas Roma papal nispa pas llullakuq rimanakuykuna proféticokuna progresivokas kasqankuta, hinaspa Roma ancha kamachiq tukusqanman ñawpaqta, sapaqninmanta t'aqasqa profético pachakunapi pasasqankuta sut'inchanku. Iskay atiyiniyuqkunaqa profético pacha qallarichisqankuta señalan, chayqa kimsa kaq hark'ayninta atipaspanku qallarirqan. Estados Unidos llaqtapi utqay hamuq domingo ley manaraq chayamuchkaptinmi, iskay atiyiniyuqkunapura huk llullakuq rimanakuy kanqa. Tawa kutinmi chay iskay atiyiniyuqkuna ura suyuq reykuna hinaspa hanaq suyuq reykuna karqanku: huk kuti Judápa sumaq allpanwan Romawan chawpipi, huk kuti Roma triunviratopa iskay rak'inakuna chawpipi, huk kuti Roma paganawan Roma papalwan. Iskay llullakuq rimanakuykunapi Romamanta rimakusqankupiq, chayqa Roma imperiopa huk kuskanwan huk kuskanwan rimanakuylla karqan, yaqa inti lloqsimuy kaq Antoniowan, inti yaykumuy kaq Augustowan, utaq inti lloqsimuy kaq Roma paganawan inti yaykumuy kaq Roma papalwan. Tawa llullakuq rimanakuykuna hanaq suyuq hinaspa ura suyuq reykuna chawpipi, iskay inti lloqsimuy hinaspa inti yaykumuy reykuna chawpipi, hinaspa huk utqay hanaq suyuq rey tukunanpaq kaqwan sumaq allpawan.

Kaymi tukuchan ñawpaq rikuchisqayku Daniel qillqamanta. Panium sutiuyuq serieqa Daniel qillqapi seriepa tukukuyninmi, chaymi versículo tawa chunkaq pakasqa historia qallarichiq, chayta qatiq artículo mast'arisqa qhawarisunchik.